

Onderzoek naar beschermde soorten in het plangebied Maastrichterweg 94 te Valkenswaard

Opdrachtgever: G. Moolenschot

April 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Toetsing onderzoeksresultaten aan de Wet natuurbescherming	2
2.1. Vogels	2
2.1.1. Algemene beschrijving	2
2.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten	3
2.2. Soorten van Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn	4
2.2.1. Algemene beschrijving	4
2.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten	4
2.3. Andere soorten	4
2.3.1. Algemene beschrijving	4
2.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen door de geplande activiteiten	5
2.4. Zorgplicht voor dieren en planten	5
2.5. Conclusies en aanbevelingen	6
3. Literatuur en bronvermelding	6

1. Inleiding

Het voornemen is om het plangebied Maastrichterweg 94 in de gemeente Valkenswaard te herinrichten. Alvorens gestart kan worden met de geplande werkzaamheden dient in het kader van de Wet natuurbescherming te worden nagegaan welke beschermde planten en dieren binnen het plangebied aanwezig (kunnen) zijn, in welke mate deze soorten beschermd zijn, in hoeverre deze beschermde soorten worden aangetast door de geplande activiteiten en of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

Door de heer G. Moolenschot is aan het Ecologisch Adviesbureau Cools de opdracht verleend om een quick scan uit te voeren naar de eventueel aanwezige beschermde planten en dieren binnen het plangebied. Op 27 maart 2019 is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens vanaf 2010 afkomstig van met name de websites waarneming.nl en telmee.nl en van de gebieds- en soortenkennis binnen het Ecologisch adviesbureau Cools om zodoende te kunnen bepalen welke beschermde soorten nabij en binnen het plangebied kunnen voorkomen.

1.1. Beschrijving actuele situatie

Het plangebied bestaat uit grotendeels uit grasland met behoorlijk veel struiken en hier en daar bomen, alsook enkele sterk vervallen gebouwen (schuren, loodsen, blokhut). In het plangebied zijn tijdens het onderzoek uitsluitend algemene plantensoorten waargenomen, zoals akkerdistel, duizendblad, gewone reigersbek, grote brandnetel, gewoon biggenkruid, speerdistel, vroegeling, witte klaver en ridderzuring. Plaatselijk zijn enkele (iets) minder algemene soorten waargenomen, namelijk hertshoornweegbree, koningskaars, zwarte toorts en klimopereprijs. Bomen en struiken die binnen het plangebied voorkomen zijn ondermeer ratelpopulier, zwarte els, kardinaalsmuts, Amerikaans krentenboompje, douglasspar, esdoorn, braam, gewone vlier en rode ribes. Op basis van het veldbezoek, de huidige inrichting en deskundigenervaring is de kans dat er beschermde plantensoorten binnen het plangebied voorkomen uitgesloten.

2. Toetsing onderzoeksresultaten aan de Wet natuurbescherming

Vanaf 1 januari 2017 geldt de Wet natuurbescherming. Deze wet vervangt drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet.

De Wet natuurbescherming kent drie categorieën beschermde soorten:

- alle van nature in Nederland in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- soorten beschermd volgens de Habitatrictlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- 'andere soorten': soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

2.1. Vogels

2.1.1. Algemene beschrijving

In Noord-Brabant broeden circa 190 vogelsoorten. Het overgrote deel is zeer tot vrij zeldzaam en circa 30 vogelsoorten zijn (zeer) algemeen.

Met betrekking tot de vogelsoorten gelden vier verbodsartikelen:

Art 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

Art 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.

Art 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De Lijst van jaarrond beschermde vogelnesten is verdeeld in vijf categorieën:

1. Nesten van de steenuil die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders (roek, gierzwaluw en huismus) die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en beperkt beschikbaar. Van de 5 soorten broeden de slechtvalk, grote gele kwikstaart, ooievaar en kerkuil zeer tot tamelijk zelden in Noord-Brabant.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. Van de 7 soorten broeden de boomvalk, buizerd, havik, sperwer, wespandief en ransuil in Noord-Brabant.
5. Tot de categorie 5 behoren vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Tot de categorie 5 behoren momenteel 34 vogelsoorten, waarvan het overgrote deel ook broedt in Noord-Brabant. De draaihals, tapuit, brilduiker, glanskop en hop broeden echter zeer zeldzaam in Noord-Brabant. Daarentegen behoren tot de lijst ook enkele (zeer) algemene soorten, te weten de ekster, zwarte kraai, koolmees, pimpelmees en spreeuw. Andere (minder algemene) soorten die tot de categorie 5 behoren zijn de boerenzwaluw, huiszwaluw, oeverzwaluw, ijsvogel, blauwe reiger, groene specht, zwarte specht, grote en kleine bonte specht, bosuil, torenvalk, bonte en grauwe vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, zwarte mees, gekraagde en zwarte roodstaart. De soorten uit de categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

2.1.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten

Tijdens het onderzoek zijn in en nabij de gebouwen geen exemplaren of sporen aangetroffen van de huismus, kerkuil, steenuil, zwaluwen of andere gebouwbewonende vogelsoorten. De gebouwen binnen het plangebied zijn ook niet of nauwelijks geschikt als vaste verblijfplaats voor gebouwbewonende vogelsoorten. Wel zijn er in de gebouwen enkele oude en verlaten nesten vastgesteld van de merel en kauw. De aanwezigheid van deze oude nesten geeft aan dat er vogels in de gebouwen kunnen broeden. Tegen een van de gevels hangen enkele nestkastjes die met name voor koolmees, pimpelmees en eventueel ringmus een broedplaats kunnen zijn.

In de struiken en bomen kunnen enkele algemene vogelsoorten broeden zoals de houtduif, merel, heggenmus, winterkoning, roodborst, tjiftjaf en groenling. De bomen en struiken zijn niet geschikt voor minder algemene vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is.

Alle nesten van broedende vogels, ongeacht de soort, zijn in het kader van de Wet natuurbescherming beschermd. Om te voorkomen dat er broedsels van vogels verstoord dan wel vernietigd zullen worden is het noodzakelijk om de gebouwen, bomen en struiken buiten het broedseizoen (begin maart-begin september) te verwijderen. Indien de gebouwen, bomen en struiken gedurende het broedseizoen verwijderd worden, dienen de gebouwen, bomen en struiken voor de verwijdering te worden onderzocht op de aanwezigheid van bewoonde c.q. gebruikte vogelnesten.

2.2. Soorten van Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn

2.2.1. Algemene beschrijving

De Europees beschermde soorten, niet vogels zijnde, bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Tot deze streng beschermde soorten behoren ondermeer alle vleermuissoorten, boomkikker, heikikker, poelkikker, rugstreeppad, kamsalamander, gladde slang, drijvende waterweegbree, bever, noordse woelmuis, pimperlauwtje, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker en de platte schijfkoren.

Met betrekking tot de diersoorten gelden vier verbodsartikelen:

Art 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.

Art 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

Art 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.

Met betrekking tot de plantensoorten geldt het verbodsartikel:

Art 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

2.2.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten.

Vleermuizen

In de gebouwen zijn geen vleermuizen of sporen van vleermuizen waargenomen. De gebouwen en ook de bomen binnen het plangebied zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Vaste vliegroutes kunnen voor sommige vleermuissoorten een belangrijk onderdeel van het leefgebied van vleermuizen vormen. Daarom genieten ook vaste vliegroutes een zekere mate van bescherming. Vanwege het ontbreken van doorgaande landschappelijke lijnelementen zijn er binnen het plangebied geen vaste vliegroutes van vleermuizen aanwezig.

Op basis van deskundigenervaring kan worden gesteld dat het plangebied door enkele gewone dwerg vleermuizen gebruikt zal worden als foerageergebied en af en toe ook door 1-3 exemplaren van de laatvlieger. Door andere vleermuissoorten zal het plangebied niet, of hooguit zelden, als foerageergebied worden gebruikt. Uitvoering van de herinrichting van het plangebied zal geen negatief effect hebben op de lokale foerageermogelijkheden voor vleermuizen.

Overige soorten

De overige, streng beschermde, soorten komen in Noord-Brabant niet voor of zijn (zeer) zeldzaam en zijn in de omgeving van het plangebied nooit of na 2010 niet waargenomen. De kans dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen is dan ook zo goed als zeker uitgesloten. Daarnaast is het plangebied ook niet geschikt als vaste verblijfplaats, groeiplaats, rustplaats en/of foerageergebied, aangezien deze streng beschermde soorten veelal hoge eisen stellen aan hun leefomgeving.

2.3. Andere soorten

2.3.1. Algemene beschrijving

De andere, 'nationale' soorten staan vermeld op in een bijlage van de wet die hoort bij artikel 3.10. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten.

Met betrekking tot de diersoorten gelden twee verbodsartikelen:

Art 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.

Art 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Het opzettelijk verontrusten en het verstoren van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van andere soorten is in de Wet natuurbescherming niet (langer) verboden.

In de provincie Noord-Brabant zijn diverse soorten vrijgesteld van de bovengenoemde verboden bij activiteiten die betrekking hebben met ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw, aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer. Tot de soorten behoren onder andere de amfibiesoorten: bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander, de zoogdiersoorten: egel, haas, konijn, ree, vos, wild zwijn en diverse muizensoorten, zoals de huispitsmuis, bosmuis, rosse woelmuis en veldmuis.

Tot de diersoorten die niet zijn vrijgesteld behoren zoogdiersoorten zoals de bunzing, hermelijn, wezel, das, eekhoorn, boommarter, steenmarter, amfibie- en reptielsoorten zoals de vinpootsalamander, alpenwatersalamander, levendbarende hagedis en hazelworm, vlindersoorten zoals het gentiaanblauwtje, bruin dikkopje en kleine ijsvogelvlinder, libellensoorten zoals de bosbeekjuffer, gevlekte glanslibel en beekrombout en de vissoorten grote modderkruiper en beekprik.

Met betrekking tot de plantensoorten geldt het verbodsartikel:

Art 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermd zijn diverse zeldzame akkerplanten, zoals blauw guichelheil, wilde ridderspoor, korensla en naaldenkervel, alsook ondermeer dennenorchis, kranskarwij, rozenkransje en blaasvaren.

2.3.2. Situatie binnen het plangebied en gevolgen van de geplande activiteiten

Voor de diersoorten die niet zijn vrijgesteld is het plangebied totaal ongeschikt als vaste verblijfplaats, rustplaats en/of foerageergebied dan wel komen de soorten in de omgeving van het plangebied actueel niet voor. Vaak zijn het soorten die (zeer) hoge eisen stellen aan hun leefomgeving of gebonden zijn aan bepaalde landschapstypen (bijvoorbeeld heidevelden en beekdalen).

Tijdens de inspectie van de gebouwen binnen het plangebied is tevens gekeken naar eventuele sporen (o.a. uitwerpselen, prooiresten) van de steenmarter. Echter dergelijke sporen van bewoning door de steenmarter zijn niet aangetroffen.

Met betrekking tot de diersoorten die vrijgesteld zijn kan op basis van het onderzoek, bestaande gegevens en een deskundigenoordeel worden bepaald dat binnen het plangebied van de huisspitsmuis en rosse woelmuis actueel een vaste verblijfplaats kan voorkomen. Daarnaast kunnen een enkele keer ook andere diersoorten (zeer) tijdelijk in het plangebied verblijven, zoals de bruine kikker, gewone pad, egel en konijn. Vaste verblijfplaatsen van deze vrijgestelde diersoorten zijn echter binnen het plangebied niet vastgesteld. De functies die het plangebied actueel bezit voor de genoemde diersoorten zullen door de geplande activiteiten niet verdwijnen.

Met betrekking tot de plantensoorten die behoren tot de categorie 'andere' soorten kan worden gesteld dat deze soorten in Noord-Brabant niet voorkomen dan wel (zeer) zeldzaam zijn en in de omgeving van het plangebied nooit of na 2010 niet zijn waargenomen. De kans dat deze soorten binnen het plangebied voorkomen is dan ook zo goed als zeker uitgesloten. Daarnaast geldt ook voor deze plantensoorten dat ze tamelijk tot zeer hoge eisen stellen aan hun leefomgeving of gebonden zijn aan bepaalde landschaps- of natuurdoeltypen (bijvoorbeeld graanakkers, heidevelden of beekdalen), eisen waaraan het plangebied niet voldoet.

2.4. Zorgplicht voor dieren en planten

Of dier- en plantensoorten nu beschermd zijn of niet, iedereen moet voldoende rekening houden met in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. De wet erkent daarmee de intrinsieke waarde van in het wild levende soorten. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De

zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd". Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer u een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, u zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van uw handelen.

2.5. Conclusies en aanbevelingen

- Tijdens het onderzoek zijn in of nabij de gebouwen geen exemplaren of sporen aangetroffen van de huismus, kerkuil, steenuil, zwaluwen of andere gebouwbewonende vogelsoorten. De gebouwen binnen het plangebied zijn ook niet of nauwelijks geschikt als vaste verblijfplaats voor gebouwbewonende vogelsoorten.
- In de struiken en bomen kunnen enkele algemene vogelsoorten broeden. De bomen en struiken zijn niet geschikt voor minder algemene vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is.
- Om te voorkomen dat er broedsels verstoord of vernietigd worden, dienen de gebouwen, bomen en struiken buiten het broedseizoen (begin maart-eind september) te worden verwijderd.
- In de gebouwen zijn geen vleermuizen of sporen van vleermuizen waargenomen. De gebouwen en ook de bomen zijn niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.
- Vanwege het ontbreken van doorgaande landschappelijke lijnelementen zijn er binnen het plangebied geen vaste vliegroutes van vleermuizen aanwezig.
- Het plangebied zal door enkele gewone dwerg vleermuizen gebruikt worden als foerageergebied en af en toe ook door 1-3 exemplaren van de laatvlieger. Door andere vleermuissoorten zal het plangebied niet, of hooguit zelden, als foerageergebied worden gebruikt. Uitvoering van de herinrichting van het plangebied zal geen negatief effect hebben op de lokale foerageermogelijkheden voor vleermuizen.
- Op basis van het onderzoek en een deskundigenoordeel kan worden bepaald dat binnen het plangebied van de soorten die behoren tot de categorie 'andere' soorten van de huisspitsmuis en rosse woelmuis actueel een vaste verblijfplaats kan voorkomen. Daarnaast kunnen een enkele keer ook andere diersoorten (zeer) tijdelijk in het plangebied verblijven, zoals de bruine kikker, gewone pad, egel en het konijn. De functies die het plangebied actueel bezit voor de genoemde diersoorten zullen door de geplande activiteiten niet verdwijnen.
- De aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet nodig, evenals een nader onderzoek naar beschermde soorten.

3. Literatuur en bronvermelding

Gedeputeerde Staten Noord-Brabant, 2017.

Verordening natuurbescherming Noord-Brabant. Den Bosch.

Ministerie van Economische Zaken, 2016.

Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen.

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2009.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. 's-Gravenhage.

Websites:

www.waarneming.nl

www.telmee.nl